

KORXONA BOSHQARUV TIZIMINING MANTIQUIY MODELI VA MA'LUMOTLAR BAZASINI LOYIHALASH

Suyarov A.M.

Samarqand iqtisodiyot va
servis instituti dotsenti
akramsuyarov@mail.ru

Aralov I.

Samarqand davlat universiteti Urgut
filiali Biznesni boshqarish va tabiiy fanlar
fakulteti 3-bosqich talabasi
isrofilaralov045@gmail.com

Annotatsiya. Hozirgi kunda korxonalar samarali boshqarish tizimlariga ega bo'lishni talab qiladi. Korxona boshqaruv tizimi (KBT) — bu tashkilotning barcha resurslarini, jarayonlarini va faoliyatlarini boshqarish uchun mo'ljallangan kompleks tizimdir. Ushbu maqolada KBT ning mantiqiy modeli va ma'lumotlar bazasini loyihalash jarayoni ko'rib chiqiladi.

Tayanch iboralar: mantiqiy model, kompleks tizim, abstrakt model, atribut, fizik model.

Korxona boshqaruv tizimining mantiqiy modeli

Korxona boshqaruv tizimining mantiqiy modeli — bu korxonaning faoliyatini, jarayonlarini va resurslarini boshqarish uchun zarur bo'lgan asosiy elementlar va ularning o'zaro bog'lanishini ko'rsatadigan abstrakt modeldir. Ushbu model tashkilotning strategik maqsadlariga erishish uchun zarur bo'lgan barcha jarayonlarni va ma'lumotlarni tushunishga yordam beradi. KBT ning mantiqiy modeli quyidagi asosiy komponentlardan iborat:

1. Jarayonlar: Jarayonlar korxona boshqaruv tizimining asosiy tarkibiy qismlaridan biridir. Ular tashkilotning faoliyatini, resurslarni boshqarish va maqsadlarga erishish uchun zarur bo'lgan barcha faoliyatlarni o'z ichiga oladi.

2. Ma'lumotlar: Har bir jarayon uchun zarur bo'lgan ma'lumotlar, masalan, mahsulotlar, mijozlar, xodimlar, moliyaviy ko'rsatkichlar va boshqalar.

3. Qoidalar: Jarayonlarni boshqarish uchun belgilangan qoidalar va standartlar. Ular jarayonlarning samaradorligini ta'minlashga yordam beradi.

4. Tashkiliy tuzilma: Korxonaning ichki tuzilishi va bo'limlararo aloqalar. Bu komponent jarayonlarni amalga oshirishda kimning qanday rol o'ynashini belgilaydi.

Korxona boshqaruv tizimining mantiqiy modeli korxonaning barcha jarayonlarini bir butun sifatida ko'rishga imkon beradi. Bu model orqali tashkilot o'z resurslarini yanada samarali boshqarishi, jarayonlarini optimallashtirishi va raqobatbardoshligini oshirishi mumkin. Mantiqiy modelni doimiy ravishda yangilab turish va takomillashtirish esa korxonaning muvaffaqiyatli rivojlanishiga hissa qo'shadi.

Ma'lumotlar bazasini oyihalash

Ma'lumotlar bazasi (MDB) — bu korxona faoliyatini qo'llab-quvvatlash uchun zarur bo'lgan ma'lumotlarni saqlash va boshqarish tizimi. MDB loyihalash jarayoni quyidagi bosqichlardan iborat:

1. Talablarni aniqlash: Korxonaning ehtiyojlarini aniqlash va ma'lumotlar bazasi orqali qanday ma'lumotlarni saqlash kerakligini belgilash.

2. Ma'lumotlar modelini yaratish: Ma'lumotlar bazasining mantiqiy modelini ishlab chiqish. Bu bosqichda entitilar (ob'ektlar), atributlar (xususiyatlar) va ularning o'zaro bog'lanishlari aniqlanadi.

3. Fizik modelni loyihalash: Mantiqiy model asosida fizik modelni yaratish. Bu bosqichda ma'lumotlar bazasining tuzilishi (jadval, indekslar, bog'lanishlar) belgilangan bo'ladi.

4. Ma'lumotlarni kiritish va sinovdan o'tkazish: Loyihalashtirilgan ma'lumotlar bazasiga dastlabki ma'lumotlarni kiritish va uning ishlashini sinovdan o'tkazish.

5. Boshqaruv va qo'llab-quvvatlash: Ma'lumotlar bazasining samarali ishlashi uchun uni muntazam ravishda yangilab turish va texnik qo'llab-quvvatlashni ta'minlash.

Ma'lumotlar bazasini loyihalash — bu murakkab jarayon bo'lib, u tashkilotning ma'lumotlarni boshqarish strategiyasiga muhim ta'sir ko'rsatadi. To'g'ri loyihalangan ma'lumotlar bazasi samarali va ishonchli ma'lumotlarga ega bo'lishni ta'minlaydi, shuningdek, foydalanuvchilarga qulaylik yaratadi. Har bir bosqichda ehtiyotkorlik bilan yondoshish va foydalanuvchilar ehtiyojlarini hisobga olish juda muhimdir.

Xulosa

Korxona boshqaruv tizimining mantiqiy modeli va ma'lumotlar bazasini loyihalash — bu korxonaning samarali faoliyat yuritishi uchun muhim jarayonlardir. To'g'ri loyihalashtirilgan KBT va MDB korxonaning resurslarini optimal boshqarish, qaror qabul qilish jarayonini tezlashtirish va raqobatbardoshligini oshirishga yordam beradi. Kelajakda texnologiyalar rivojlanishi bilan KBT va MDB loyihalash jarayonlari yanada takomillashadi va yangi imkoniyatlarni ochadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Pressman, R. S. (2014). "Software Engineering: A Practitioner's Approach"
2. Elmasri, R., & Navathe, S. B. (2015). "Fundamentals of Database Systems"
3. Chelsea Yang (2021). Why Use Infographics for Education
<https://www.edrawsoft.com/infographics/why-use-infographics-foreducation.html>.

4. Т. С. Масылюк. Инфографика как средство визуализации информации.
Методические рекомендации. г. Добрянка, 2017 г.